

Raport de audit

Aprob,
Primar General de Chișinău,
Ion CEBAN

Titlul misiunii de audit

„Există posibilități de îmbunătățire a modului de gestionare a pasajelor subterane din municipiul Chișinău?”

01 - 1/ 87 - 2020

Unitățile auditate:

Direcția generală transport public și căi de comunicație

Î.M Regia "Exdrupo"

Supervizor:
Roman Vitiuc

Echipa de audit:
Mariana Postolachi
Stela Muntean

Raportul avizat de către supervizor

Semnătura

CUPRINS

I. SUMAR EXECUTIV	3
II. INTRODUCERE	5
III. CONTEXT ADMINISTRATIV	6
IV. DOMENII DE ÎMBUNĂTĂȚIRE ȘI RECOMANDĂRI	7
4.1 Determinarea faptului dacă controalele manageriale instituite asigură evidența conformă și completă a pasajelor subterane pietonale	
4.2 Determinarea faptului dacă administrarea și întreținerea pasajelor subterane pietonale are loc în condiții de economicitate și eficiență	
4.3 Determinarea faptului dacă cedarea în locațiune a spațiilor/suprafețelor din cadrul pasajelor subterane pietonale se efectuează conform rigorilor normative, asigurând integritatea patrimoniului public și plenitudinea încasării veniturilor	
4.4 Determinarea faptului dacă elementele sistemului de control intern managerial sunt funcționale și asigură un nivel adecvat al controlului riscurilor și performanță în activitatea subdiviziunilor implicate în procesul de gestionare a pasajelor subterane pietonale	
V. CONCLUZII	8
VI. ANEXE	9
Informația detaliată privind starea tehnică a PSP	9
Aprecierea sistemului de control intern al entității auditate	
Criteriile de audit	11
Sinteza recomandărilor	15
Lista persoanelor intervievate.....	18
Metodologia și abordarea auditului	18
Lista acronimelor și abrevierilor.....	20
Răspunsul managementului unităților auditate	

I. SUMAR EXECUTIV

Misiunea de audit intern privind evaluarea procesului de gestionare a pasajelor subterane pietonale (în continuare, PSP) s-a desfășurat în baza Planului de activitate al Direcției audit intern pentru anul 2020, în conformitate cu prevederile cadrului legal în domeniu, de către auditorii interni Mariana Postolachi și Stela Muntean, fiind supervizată de către conducătorul Direcției audit intern, Roman Vitiuc.

Obiectivele auditului au constat în determinarea faptului *dacă* (i) *controalele manageriale instituite asigură evidența conformă și completă a pasajelor subterane pietonale;* (ii) *administrarea și întreținerea pasajelor subterane pietonale are loc în condiții de economicitate și eficiență;* (iii) *cedarea în locațiune a spațiilor/suprafețelor din cadrul pasajelor subterane se efectuează conform rigorilor normative, asigurând integritatea patrimoniului public și plenitudinea încasării veniturilor și* (iv) *elementele sistemului de control intern managerial sunt funcționale și asigură un nivel adecvat al controlului riscurilor și performanță în activitatea subdiviziunilor implicate în procesul de gestionare a pasajelor subterane pietonale.*

Concluziile generale. Rezultatele misiunii de audit relevă deficiențe majore, care au fost determinate de (i) executarea fără diligența cuvenită a sarcinilor atribuite; (ii) lipsa unor activități de control adecvate; (iii) informarea și comunicarea deficitară în cadrul procesului; (iv) tertipuri și înțelegeri ascunse privind gestionarea PSP.

Cauzele celor indicate au fost generate de vulnerabilitatea sistemului de control intern managerial, expunerea la riscuri fiind amplificată de ignoranța managementului la etapa de monitorizare și raportare a rezultatelor din activitățile aferente procesului de gestiune a PSP.

În continuare, în formă succintă, sunt prezentate constatările de audit, care au intrat în atenția auditului, dar și oportunitățile de îmbunătățire a situației.

Constatări:

- ❖ S-a constatat edificate pe terenurile situate deasupra intrărilor/ ieșirilor PSP a **17 pavilioane comerciale** (inclusiv cu 2 nivele și suprafețe de până la 370 m.p.), inclusiv neautorizate care prejudiciază aspectul estetic, generează dificultăți în administrarea și renovarea pasajelor, precum și implică riscuri majore de diminuare a patrimoniului public municipal.
- ❖ Gestionarea irațională a suprafețelor din cadrul PSP a generat ratarea unor surse importante de venit la bugetul municipal, care ar putea constitui de **până la 500%-600% din venitul calculat în prezent.**
- ❖ S-a constatat că 14 din 22 de locatari au încheiat contracte de sublocațiune, iar plata de chirie percepută de către aceștia de la terți a depășit cuantumul stabilit de APL **de până la 15 ori.**
- ❖ Responsabilii din cadrul DGTPCC (i) nu au asigurat includerea în calcul a plăților actualizate de chirie în funcție de modificările tarifului de bază, (ii) au admis diminuarea suprafețelor pentru care s-a efectuat calculul plăți de chirie; (iii) nu au asigurat verificarea modului de utilizare a spațiilor de către locatari; (iv) în lipsa unei autorizări sau delegări a competenței, au notificat locatarii despre recunoașterea valabilității contractelor expirate.
- ❖ În pofida faptului că tariful de bază pentru chiria spațiului proprietate publică a crescut, în perioada auditată, cu circa 14%, calculul și respectiv încasarea plăților pentru chiria spațiilor PSP s-a diminuat, ajungând în 2019 la cel mai scăzut nivel.
- ❖ Achitarea anuală a plăților de locațiune a suprafețelor PSP constituie doar 48 la sută din suma total calculată, în consecință la situația din 01.01.2020 locatarii au acumulat **datorii** în valoare de **16,4 milioane lei.**
- ❖ Din cauza carențelor în procesul de monitorizare a modului de executare a contractelor și lipsei acțiunilor în vederea recuperării creanțelor, APL (i) a ratat posibilitatea de a încasa sumă de **6,83 milioane lei** (termen de prescripție expirat); (ii) eziță încasarea silită din contul datoriilor de locațiune a circa **4,23 milioane lei** ; (iii) tergiversează întreprinderea acțiunilor în vederea recuperării creanțelor în sumă de circa **501,5 mii lei.**
- ❖ S-au constatat deficiențe în procesul de executare, monitorizare și recepție a lucrărilor de întreținere/ reparație a PSP, gestionarea materialelor și asigurarea calității lucrărilor efectuate.

- ❖ Insuficiența investițiilor în reparația PSP a adus la starea deplorabilă a acestora, astfel din numărul total de 20 PSP existente în orașul Chișinău, doar două se află în stare bună sau relativ bună, 11 – satisfăcătoare, iar **7 sunt în stare nesatisfăcătoare**, prezentând un risc înalt pentru accidentarea pietonilor și neasigurând un nivel necesar al securității traversării PSP, inclusiv prin lipsa infrastructurii accesibile persoanelor cu mobilitate redusă (persoane cu dizabilități locomotorii, părinți cu cărucioare sau bătrâni).
- ❖ Procedurile instituite în cadrul entităților auditate nu asigură evidența conformă a patrimoniului public municipal, precum și afectează corectitudinea contabilizării faptelor economice în cadrul procesului de întreținere și reparație a PSP.

Recomandări:

I. În atenția factorilor de decizie ai PMC/ CMC:

- *Definirea conceptului privind îmbunătățirea situației actuale a PSP prin identificarea soluției optime care poate consta în aplicarea unui din următoarele scenarii posibile: (i) inițierea unui parteneriat public privat prin transmiterea în concesiune către operatorul selectat în cadrul unui concurs public a tuturor PSP din municipiul Chișinău; (ii) elaborarea și aplicarea unor standarde unice pentru asigurarea aspectului uniform al unităților comerciale din interiorul PSP și organizarea licitațiilor pentru oferirea spațiilor în gestiune; (iii) modernizarea etapizată, conform unui program de investiții a PSP din municipiul Chișinău punând accent asupra celor prin care se înregistrează un flux sporit de pietoni*
- *Evaluarea oportunității menținerii relațiilor funciare cu titularii contractelor de arendă (superficie) și dispunerea demolării construcțiilor edificate neautorizat sau demontării celor instalate provizoriu în contextul modernizării PSP*
- *Examinarea oportunității transmiterii procesului de cedare în locațiune a suprafețelor/ spațiilor din interiorul PSP către DGERRP.*

II. pentru DGTPCC:

- *În funcție de conceptul acceptat și scenariul propus de Primarul General/ CMC pentru gestionarea ulterioară a PSP, elaborarea unui Plan de activitate pe termen lung mediu și scurt cu acțiuni, termene limite, responsabili și indicatori de performanță măsurabili*
- *Revizuirea prevederilor Contractului privind delegarea de gestiune a serviciului public de întreținere și reabilitare a infrastructurii căilor de comunicație din mun. Chișinău în sensul descrierii exhaustive a lucrărilor necesare a fi executate în procesul de întreținere a PSP, volumului și periodicității acestora*
- *Instituirea unui sistem de monitorizare a executării contractelor de locațiune prin care să fie asigurată neadmiterea acumulării restanțelor la plata de chirie și întreprinderea promptă a acțiunilor în vederea rezilierii contractelor de locațiune și eliberarea spațiilor de către locatarii rău-platnici.*

III. pentru Î.M. Regia „Exdrupo”:

- *Restituirea în bugetul municipal a mijloacelor financiare în suma valorii lucrărilor neexecutate, dar incluse în PV de executare a lucrărilor de reparație la PSP din str. Calea Ieșilor 3/1 și bd. Dacia – Spitalul nr. 1.*
- *Asigurarea includerii în evidența contabilă a placajelor de marmură demontate în procesul de reparație a PSP, înregistrarea conformă, prin operațiuni și documente contabile a cantităților utilizate în procesul de renovare a PSP.*

Unitățile auditate recunosc și acceptă constatările auditului și relevanța recomandărilor cuprinse în Raportul de audit, pentru implementarea cărora vor elabora Planuri de acțiuni, cu stabilirea termenelor concrete de realizare și desemnarea persoanelor responsabile.

Expunerea detaliată a constatărilor și recomandărilor se prezintă în capitolul IV al Raportului de audit.

II. INTRODUCERE

2.1 Perioada misiunii și echipa de audit

Misiunea de audit s-a desfășurat în perioada 15.01 – 06.03.2020, în baza dispoziției Primarului General nr. 13-d din 16.01.2020, de către dna Mariana Postolachi, auditor intern public certificat, auditor intern principal și dna Stela Muntean, auditor intern.

Activitățile de supervizare au fost asigurate de către dl Roman Vitiuc, conducător al DAI, auditor intern public certificat.

2.2 Titlul și tipul auditului

Există posibilități de îmbunătățire a modului de gestionare a pasajelor subterane din municipiul Chișinău? - audit de sistem.

2.3 Obiectivele misiunii de audit

- ✘ *Determinarea faptului dacă controalele manageriale instituite asigură evidența conformă și completă a pasajelor subterane pietonale*
- ✘ *Determinarea faptului dacă administrarea și întreținerea pasajelor subterane pietonale are loc în condiții de economicitate și eficiență*
- ✘ *Determinarea faptului dacă cedarea în locațiune a spațiilor/suprafețelor din cadrul pasajelor subterane se efectuează conform rigorilor normative, asigurând integritatea patrimoniului public și plenitudinea încasării veniturilor*
- ✘ *Determinarea faptului dacă elementele sistemului de control intern managerial sunt funcționale și asigură un nivel adecvat al controlului riscurilor și performanță în activitatea subdiviziunilor implicate în procesul de gestionare a pasajelor subterane pietonale*

2.4 Domeniul de aplicare și motivul auditului

Misiunea de audit a fost motivată de rezultatele evaluării factorilor de risc asociați procesului supus auditării, precum și de necesitatea furnizării asigurării conducerii de vârf referitor la procedurile de control și la capacitatea acestora de a reduce eventualele riscuri, inclusiv pentru a oferi recomandări de îmbunătățire.

Auditul a acoperit activitățile aferente procesului prenotat, punând accent pe: *i) evidența și inventarierea suprafețelor/spațiilor PSP, ii) gestionarea cheltuielilor aferente întreținerii și reparației, iv) administrarea plăților aferente utilizării spațiilor PSP.*

Perioada supusă auditării: **01 ianuarie 2015 – 31 decembrie 2019.**

2.5 Declarația de asigurare

În opinia profesională a echipei de audit, procedurile efectuate și dovezile colectate pentru a susține acuratețea constatărilor auditului sunt suficiente și adecvate.

Constatățile auditului se bazează pe o comparație a situațiilor care au existat la data auditului, în raport cu criteriile stabilite (*anexa C*).

Dovezile au fost colectate în conformitate cu Standardele profesionale de audit intern, politicile și procedurile stabilite la nivelul compartimentului de audit intern, sprijinite de Programul de asigurare și îmbunătățire a calității.

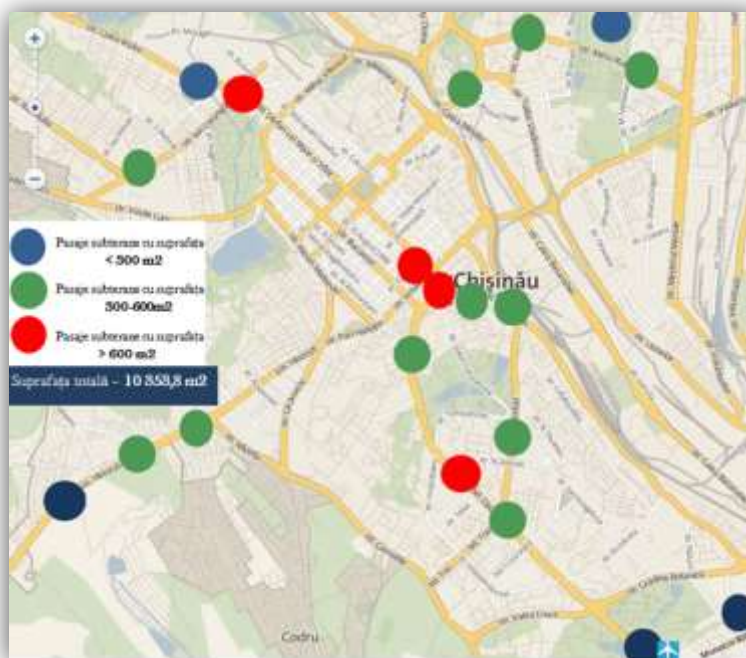
III. CONTEXT ADMINISTRATIV

Pasajele subterane pietonale (în continuare - *PSP*) constituie o componentă importantă a bunurilor domeniului public al municipiului Chișinău. Astfel de construcții sunt amplasate pe străzile cu intensitatea sporită a traficului rutier, iar întreținerea cuvenită a acestora contribuie la menținerea siguranței necesare a pietonilor în trafic.

De asemenea, aspectul estetic al pasajelor subterane influențează asupra imaginii municipalității și confortului locuitorilor și oaspeților capitalei. Asigurarea durabilității exploatarei cuvenite ale PSP cu administrarea eficientă a resurselor financiare alocate constituie o prerogativă importantă a autorităților publice municipale.

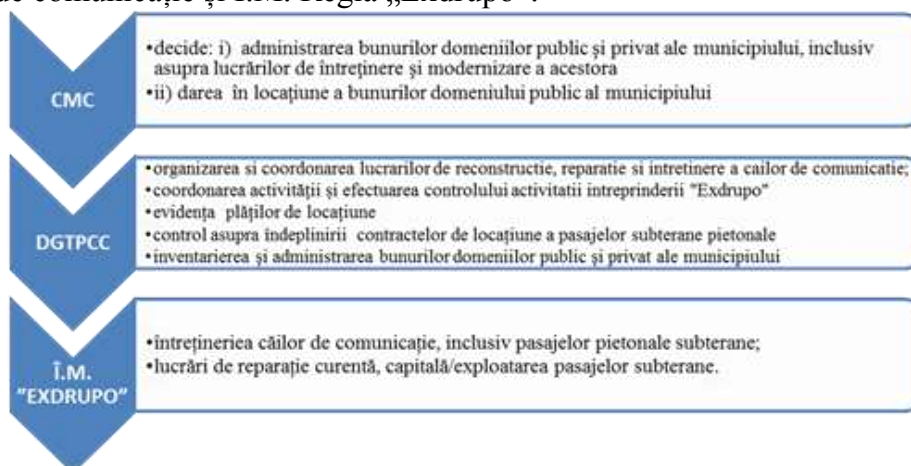
În municipiul Chișinău sunt amenajate 20 de PSP cu o suprafață totală de **10353,8 m.p.**

Amplasarea PSP în fiecare sector al orașului Chișinău, inclusiv clasificarea conform dimensiunilor acestora este reflectată în graficul de mai jos.

De menționat că o parte din suprafețele PSP sunt transmise în locațiune, iar conform prevederilor normative aplicabile, atribuțiile privind luarea deciziei în administrarea bunurilor proprietate publică municipală/ darea în locațiune revine Consiliului municipal Chișinău.

În conformitate cu competențele atribuite și modul de organizare a activităților, în procesul de gestionare a PSP din municipiul Chișinău sunt implicate Direcția generală transport public și căi de comunicație și Î.M. Regia „Exdrupo”.

IV. DOMENII DE ÎMBUNĂȚIRE ȘI RECOMANDĂRI

Prezentul capitol oglindește principalele constatări, sistematizate în rezultatul testărilor efectuate la etapa intervenției la fața locului, consecințele cărora s-au produs, sau care ar putea să apară în perioada imediat următoare, precum și au fost formulate recomandări în vederea corectării disfuncționalităților semnalate sau ale celor care pot să survină urmare a acestora, diminuării riscurilor existente și îmbunătățirii sistemului de control intern managerial.

Constatările, recomandările și concluziile sunt grupate, în raport cu obiectivele de audit și etapele organizării și derulării procesului, după cum urmează.

...

Conținutul capitolului IV a fost extras din formatul electronic al Raportului final de audit, în temeiul SNAI 2410 „Criterii pentru comunicare” aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor cu privire la aprobarea Standardelor naționale de audit intern nr. 153/ 2018

V. CONCLUZII

Prezentul Raport de audit intern a fost elaborat bazându-se pe tematica misiunii de audit, iar constatările sunt sprijinite de probe sigure, suficiente și relevante.

Rezultatele misiunii de audit relevă deficiențe majore expuse pe parcursul întregului Raport, dar și posibilități de îmbunătățire a activităților auditate, prin fortificarea măsurilor de control existente sau instituirea unor proceduri noi.

Situațiile constatate au fost determinate de (i) executarea fără diligența cuvenită a sarcinilor atribuite; (ii) lipsa unor activități de control adecvate; (iii) informarea și comunicarea deficitară în cadrul procesului; (iv) tertipuri și înțelegeri ascunse privind gestionarea PSP.

Cauzele celor indicate au fost generate de vulnerabilitatea sistemului de control intern managerial, expunerea la riscuri fiind amplificată de ignoranța managementului la etapa de monitorizare și raportare a rezultatelor din activitățile aferente procesului de gestiune a PSP.

Faptul că autoritățile municipale nu au definit exact limitele de competență și responsabilitate în procesul de gestionare a PSP, iar DGTPCC nu a manifestat interes și preocupare necesară în vederea asigurării unui management eficient a constituit un factor suplimentar ce a declanșat mai multe iregularități evidențiate în Raportul dat.

Precizăm faptul că, constatările expuse au la bază probe de audit, obținute urmare a testelor efectuate și consemnate în documentele de lucru, în rezultatul verificării documentelor și materialelor puse la dispoziție de către unitatea auditată, care își asumă responsabilitatea cu privire la conținutul, veridicitatea și forma de prezentare a acestora.

Menționăm că, Raportul cuprinde numai aspectele care au intrat în atenția auditorilor în cursul desfășurării misiunii de audit intern și nu cuprinde în mod necesar toate deficiențele existente sau toate îmbunătățirile care ar putea fi aduse.

Constatările și concluziile expuse în prezentul Raport trebuie să intre în atenția părților responsabile, iar recomandările, urmate de o reacție cât mai curând posibilă, pot contribui la îmbunătățirea situației și la promovarea spiritului de răspundere pentru realizarea activităților într-o manieră eficientă și eficientă, încadrată în limitele normelor aplicabile.

Managementul Direcției generale transport public și căi de comunicație și al Î.M. Regia „Exdrupo” are obligația de a întocmi Planul de acțiuni privind implementarea recomandărilor și de a informa, la solicitare, Primarul General și Direcția audit intern despre stadiul de executare al acestuia.

Supervizor: Roman Vitiuc / semnat /

Membrii echipei de audit:

Mariana Postolachi / semnat /

Stela Muntean / semnat /

VI. ANEXE

Anexa A

Informația detaliată privind starea tehnică a PSP

Adresa amplasării PSP	CRITERII DE EVALUARE								
	Scări	Copertine	Colector de apă	Rampe	Bare metalice	Iluminare	Salubritate	General	
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 8/1									
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 3/1 - Ciuflea									
bd. Negruzzi 10/1									
șos. Hîncești – Ministerul Apărării									
Șos. Hîncești 143/1 – Gara de Sud									
șos. Hîncești 178/1									
str. Alecu Russo 2/1									
bd. Renașterii Naționale, 10									
bd Decebal 59/1									
bd. Gagarin 8/1									
bd. Dacia 24/1 - bd. Traian									
Dacia - Malldova									
bd. Dacia - Teilor 18/1									
Dacia - Aeroport									
șos. Muncești 800/1									
str. Calea Ieșilor 3/1									
Piața D . Cantemir									
str. I. Creangă 74/1									
str. Alecu Russo 59/6									
str. Igor Vieru - M. Sadoveanu	ÎNCHISĂ								

relativ bună

satisfăcătoare

nesatisfăcătoare

Aprecierea sistemului de control intern al entității auditate (DGTPCC)

Obiectivele sistemului de CIM	Apreciat pe baza constatărilor de audit			
	critic	ridicat	mediu	scăzut
Economicitatea, eficiența și eficacitatea operațiunilor		X		
Conformitatea cu cadrul normativ și cu reglementările interne	X			
Siguranța și optimizarea activelor și pasivelor	X			
Fiabilitatea și integritatea informației financiare și operaționale		X		

Rating	Baza evaluării
Critic	Impact foarte semnificativ asupra activității operaționale [ex. rezultă în incapacitatea de a continua operațiunile principale pentru mai mult de două zile]; sau Impact foarte semnificativ monetar sau la nivelul situațiilor financiare [peste 100 mii lei]; sau Încălcare foarte semnificativă a legilor și regulamentelor, care au avut ca rezultat aplicarea amenzilor sau consecințe materiale; sau Impact foarte semnificativ asupra reputației sau numelui entității care poate amenința viabilitatea acesteia; [ex. investigație politică și media la nivel înalt, manifestații și profunde nemulțumiri sociale, reflectarea în cadrul programelor audiovizuale de știri în ore de maximă audiență, titluri pe prima pagină a ziarelor naționale, interes sporit din partea social media].
Ridicat	Impact semnificativ asupra activității operaționale [ex. rezultă în întreruperea semnificativă a activităților principale]; sau Impact semnificativ monetar sau la nivelul situațiilor financiare [cuprins între 50 mii – 100 mii lei]; sau Încălcare semnificativă a legilor și regulamentelor care poate rezulta în amenzi sau consecințe materiale; sau Impact semnificativ asupra reputației sau numelui entității care poate amenința viabilitatea viitoare [ex. percepție negativă existentă în societate, includerea în fluxul de știri a programelor audiovizuale de informare, interes manifestat de social media]
Mediu	Impact moderat asupra activității operaționale [ex. rezultă în întreruperea moderată a activităților principale sau întreruperea semnificativă a activităților adiacente]; Impact moderat monetar sau la nivelul situațiilor financiare [cuprins între 10 mii – 50 mii lei]; sau Conformarea cadrului normativ național însă încălcarea moderată a regulamentelor interne; sau Impact moderat asupra reputației sau numelui entității [ex. rezultă în publicitate negativă moderată la nivel național]
Scăzut	Impact scăzut asupra activității operaționale, sau Impact scăzut monetar sau la nivelul situațiilor financiare [până la 10 mii lei]; sau Încălcare minoră a regulamentelor cu consecințe limitate; sau Impact scăzut asupra reputației sau numelui entității [ex. rezultă în publicitate negativă scăzută la nivel local]

Criteriile de audit

I. Determinarea faptului dacă controalele manageriale instituite asigură evidența conformă și completă a pasajelor subterane pietonale

Întrebări de audit:

1. Există mecanisme suficiente ce ar asigura plenitudinea evidenței pasajelor subterane pietonale?

Criterii de audit:

- Regulamentul privind organizarea și funcționarea DGTPCC specifică obligațiile și atribuțiile aferente procedurilor de asigurare a evidenței PSP;
- Este asigurată evidența conformă a PSP cu înregistrarea acestora în bilanțul contabil al autorității publice;
- S-au stabilit și formalizat proceduri de formare, completare, păstrare (arhivare) și utilizare a dosarelor tehnice a PSP cu desemnarea persoanelor responsabile de activitățile în cauză;
- Titularii posturilor își cunosc sarcinile atribuite și le execută conform;
- Actul de evidență a pasajelor subterane pietonale conține informații complete, veridice și actuale.

2. Se întreprind măsurile necesare în vederea organizării și desfășurării inventarierii suprafețelor/spațiilor pasajelor subterane?

Criterii de audit:

- Se asigură formarea anuală a comisiilor de inventariere a bunurilor domeniului public și efectuarea inventarierii acestora;
- Inventarierea PSP are loc anual, iar rezultatele sunt documentate corespunzător;
- Este instituit un sistem de raportare a rezultatelor inventarierii;
- Sunt întreprinse măsuri privind remedierea situațiilor neconforme constatate în cadrul inventarierii.

II. Determinarea faptului dacă administrarea și întreținerea pasajelor subterane pietonale are loc în condiții de economicitate și eficiență

Întrebări de audit:

1. Este asigurată evaluarea stării tehnice a pasajelor subterane pietonale ?

Criterii de audit:

- A fost reglementată procedura determinării stării tehnice a PSP;
- Au fost desemnate persoanele responsabile de determinarea stării tehnice a PSP, s-a asigurat documentarea corespunzătoare a sarcinilor atribuite;
- Persoanele desemnate dețin cunoștințele și competențe necesare;
- Necesitățile privind lucrările de reparație curentă/ capitală sunt stabilite în cadrul observărilor fizice efectuate de către persoanele desemnate;
- Sunt elaborate devizele locale de lucrări necesare pentru reparația PSP;
- Se asigură analiza anuală a datelor privind starea tehnică a PSP.

2. Alocațiile bugetare pentru întreținerea pasajelor subterane sunt suficiente pentru exploatarea corespunzătoare a acestora?

Criterii de audit:

- Sunt atribuite responsabilități privind planificarea necesităților pentru întreținerea PSP;

- *Atribuțiile respective au fost incluse în fișele posturilor;*
- *Titularii posturilor își cunosc funcțiile atribuite și le execută;*
- *Se asigură analiza în dinamică a datelor privind cheltuielile anuale de întreținere a PSP;*
- *Planificarea anuală a alocațiilor bugetare pentru întreținerea și exploatarea corespunzătoare a PSP are loc în corespundere cu necesitățile identificate, ținând cont de posibilitățile bugetului municipal;*
- *Calcululele sunt verificate, semnate de către persoanele împuternicite și prezentate DGF pentru includerea în proiectul de buget;*
- *Rapoartele privind executarea bugetului sunt prezentate în termen și în forma necesară;*
- *Datele incluse în dările de seamă sunt veridice și depline.*

3. Cheltuielile aferente întreținerii și reparației pasajelor subterane pietonale sunt eficient gestionate ?

Criterii de audit:

- *Întreținerea PSP se efectuează în bază și conform contractelor încheiate cu prestatorii de servicii (salubritate, iluminare etc.);*
- *Cheltuielile lunare asociate volumelor executate de lucrări/ servicii sunt justificate prin documente corespunzătoare și se încadrează în limitele aprobate;*
- *Sunt desemnate persoanele responsabile de controlul calității și plenitudinii prestării serviciilor de întreținere a PSP;*
- *Sarcinile stabilite sunt executate conform și se raportează corespunzător;*
- *Contractarea lucrărilor de reparație curentă/ capitală a PSP se efectuează în baza devizelor locale de cheltuieli întocmite și verificate corespunzător;*
- *Se asigură monitorizarea modului de executare a lucrărilor de reparație a PSP;*
- *Recepția lucrărilor are loc în baza proceselor verbale după verificarea volumului și calității lucrărilor executate;*
- *Cheltuielile de întreținere și reparație curentă/ capitală a PSP sunt contabilizate corespunzător;*
- *Au fost elaborate programe de eficientizare și optimizare a cheltuielilor de întreținere a PSP sau proiecte investiționale de dezvoltare a acestora.*

III. Determinarea faptului dacă cedarea în locațiune a spațiilor/ suprafețelor din cadrul pasajelor subterane se efectuează conform rigorilor normative, asigurând patrimoniului public și plenitudinea încasării veniturilor

Întrebări de audit:

1. Procedurile aplicate la darea în locațiune a spațiilor corespunde regulilor și prevederilor normative în vigoare?

Criterii de audit:

- *Procesul de transmitere în locațiune a suprafețelor/ spațiilor din PSP se realizează potrivit cerințelor regulamentare;*
- *Cedarea în locațiune a suprafețelor/ spațiilor libere se autorizează prin aprobarea deciziilor CMC în acest sens;*
- *Clauzele contractelor de locațiune (privind suprafața, termenul, prețul, condiții speciale) sunt corespunzătoare deciziilor CMC prin care s-a dispus transmiterea în locațiune a suprafețelor/ spațiilor PSP;*
- *S-a instituit registrul de evidență a contractelor de locațiune și s-a desemnat persoana responsabilă de ținerea acestuia;*
- *Contractele de locațiune nu conțin clauze defavorabile intereselor APL;*
- *Se asigură perfectarea, în termenele regulamentare a Contractelor de locațiune;*

- *Determinarea cuantumului prețului de locațiune corespunde exigențelor legale;*
- *Sunt utilizate instrumentele disponibile pentru maximizarea veniturilor din contul plăților pentru încăperile/ suprafețele cedate în locațiune, conform condițiilor de pe piața imobiliară;*
- *Borderoul de calcul al cuantumului chiriei anuale se anexează la contractul de locațiune;*
- *Se asigură verificarea corespunderii genului de activitate declarat în cadrul stabilirii plății de chirie pentru suprafețele ocupate;*
- *Se asigură controlul respectării de către locatar a condițiilor contractuale, inclusiv utilizarea efectivă a suprafețelor ocupate;*
- *Sunt instituite proceduri de documentare a rezultatelor controalelor efectuate și raportare a acestora către managementul de vârf;*
- *În cazul încălcării prevederilor contractelor de locațiune sunt aplicate sancțiuni și se asigură rezilierea contractelor și restituirea către APL a spațiilor/ suprafețelor PSP în stare tehnică corespunzătoare;*
- *Prelungirea relațiilor contractuale de locațiune a spațiilor/ suprafețelor din PSP are loc în baza Deciziilor CMC;*
- *Transmiterea în sublocațiune a spațiilor/ suprafețelor PSP este autorizată în modul corespunzător de APL.*

2. Sunt instituite proceduri consecvente menite să asigure plenitudinea încasării plăților din locațiunea spațiilor pasajelor subterane?

Criterii de audit:

- *Contractele de locațiune conțin clauze de responsabilizare a locatarului pentru achitarea la timp a plăților și sancțiuni aplicabile în caz de executare necorespunzătoare a contractelor;*
- *Se asigură evidența și controlul încasării mijloacelor financiare achitate în contul contractelor de locațiune;*
- *Se asigură monitorizarea contractelor de locațiune, cu întreprinderea măsurilor de rigoare în vederea încasării datoriilor înregistrate (remiterea somațiilor/ reclamațiilor);*
- *Nu se admite depășirea termenelor de prescripție pentru încasarea datoriilor și penalităților înregistrate;*
- *În cazul eschivării de la achitarea plății pentru locațiune se depun cereri de chemare în judecată în scopul perceperii forțate a plăților respective și rezilierii contractelor;*
- *Sunt întreprinse acțiuni în vederea eliberării spațiilor/ suprafețelor PSP ocupate abuziv, inclusiv după expirarea și neprelungirea termenelor de valabilitate a contractelor;*
- *Se asigură recuperarea din contul părților vinovate a prejudiciului adus proprietății publice municipale.*

IV. Determinarea faptului dacă elementele sistemului de control intern managerial sunt funcționale și asigură un nivel adecvat al controlului riscurilor și performanță în activitatea subdiviziunilor implicate în procesul de gestionare a pasajelor subterane pietonale

Criterii de audit:

- *Au fost elaborate și aduse la cunoștința angajaților Codul etic și Regulamentul cu privire la prevenirea fraudelor și corupției;*
- *S-au elaborat fișele de post, cu indicarea sarcinilor, atribuțiilor și responsabilităților titularilor și aduse la cunoștința acestora;*
- *S-au stabilit obiective SMART și indicatori de performanță cuantificabili privind activitatea de administrare a PSP;*
- *S-au identificat și evaluat riscurile aferente procesului;*
- *Sunt identificate, descrise și aprobate procesele privind gestionarea PSP;*

- *Sunt desemnate persoanele responsabile de realizarea acțiunilor aferente proceselor descrise;*
- *S-a creat un sistem eficient de comunicare internă și externă care asigură circulația rapidă, completă și în termen a informației care permite gestionarea și controlul entității;*
- *S-au instituit măsuri adecvate de monitorizare continuă a activităților de control;*
- *Există un inventar al funcțiilor sensibile;*
- *Sunt întreprinse acțiuni în vederea gestionării funcțiilor sensibile;*
- *Este asigurat controlul asupra situațiilor ce întrunesc condițiile conflictului de interese; Conflictele de interese sunt soluționate corespunzător;*
- *Sunt instituite proceduri de raportare a influențelor necorespunzătoare.*

Sinteza recomandărilor

Nr. d/o	Recomandarea	Prioritatea recomandării	Reacția managementului unității auditate
1	pentru DGTCC și Î.M. Regia „Exdrupo” <i>Asigurarea inventarierii, inclusiv sub aspectul evaluării tehnice, a PSP din teritoriul municipiului Chișinău, documentarea conformă a rezultatelor și utilizarea acestora pentru actualizarea datelor evidenței contabile a DGTPCC și Î.M. Regia „Exdrupo” (extrabilanț)</i>	majoră	acceptată
2	pentru factorii de decizie din cadrul PMC <i>Evaluarea oportunității menținerii relațiilor funciare cu titularii contractelor de arendă (superficie) și dispunerea demolării construcțiilor edificate neautorizat sau demontării celor instalate provizoriu în contextul modernizării PSP</i>	majoră	acceptată
3	către DGTPCC: <i>Revizuirea prevederilor Contractului privind delegarea de gestiune a serviciului public de întreținere și reabilitare a infrastructurii căilor de comunicație din mun. Chișinău în sensul descrierii exhaustive a lucrărilor necesare a fi executate în procesul de întreținere a PSP, volumului și periodicității acestora</i>	majoră	acceptată
4	către DGTPCC: <i>Instituirea unui mecanism intern de monitorizare, verificare și raportare către conducere a modului de executare a Contractului menționat, inclusiv pe aspectul întreținerii PSP cu documentarea corespunzătoare a acestuia</i>	medie	acceptată
5	către Î.M. Regia „Exdrupo”: <i>Asigurarea verificării și confirmării de către responsabilii desemnați în sector a volumului lucrărilor executate conform Contractului și documentarea acestora, inclusiv prin mijloace foto</i>	medie	acceptată
6	pentru DGTPCC <i>Asigurarea elaborării și verificării de către un verificator certificat a devizelor de cheltuieli pentru executarea lucrărilor de reparație înainte de demararea acestora</i>	medie	acceptată

7	pentru DGTPCC: <i>Responsabilizarea persoanelor cu atribuția de recepție a lucrărilor executate în vederea verificării lucrărilor executate și semnarea PV doar după îndeplinirea de către antreprenor a tuturor obligațiilor contractuale</i>	majoră	acceptată
8	pentru Î.M. Regia „Exdrupo” <i>Restituirea în bugetul municipal a mijloacelor financiare în suma valorii lucrărilor neexecutate, dar incluse în PV de executare a lucrărilor de reparație la PSP din str. Calea Ieșilor 3/1 și bd. Dacia – Spitalul nr. 1</i>	majoră	acceptată
9	pentru Î.M. Regia „Exdrupo”: <i>Asigurarea includerii în evidența contabilă a placajelor de marmură demontate în procesul de reparație a PSP, înregistrarea conformă, prin operațiuni și documente contabile a cantităților utilizate în procesul de renovare a PSP</i>	majoră	acceptată
10	pentru factorii de decizie din cadrul PMC: <i>Definirea conceptului privind îmbunătățirea situației actuale a PSP prin identificarea soluției optime care poate consta în aplicarea unui din următoarele scenarii posibile: (i) inițierea unui parteneriat public privat prin transmiterea în concesiune către operatorul selectat în cadrul unui concurs public a tuturor PSP din municipiul Chișinău; (ii) elaborarea și aplicarea unor standarde unice pentru asigurarea aspectului uniform al unităților comerciale din interiorul PSP și organizarea licitațiilor pentru oferirea spațiilor în gestiune; (iii) modernizarea etapizată, conform unui program de investiții, a PSP din municipiul Chișinău punând accent asupra celor prin care se înregistrează un flux sporit de pietoni</i>	majoră	acceptată
11	pentru DGTPCC: <i>În funcție de conceptul acceptat și scenariul propus de PG/ CMC pentru gestionarea ulterioară a PSP, elaborarea unui Plan de activitate pe termen lung, mediu și scurt cu acțiuni, termene limite, responsabili și indicatori de performanță măsurabili</i>	medie	acceptată
12	pentru factorii de decizie din cadrul PMC: <i>Examinarea oportunității transmiterii procesului de cedare în locațiune a suprafețelor/ spațiilor din interiorul PSP către DGERRP</i>	majoră	acceptată
13	pentru DGTPCC: <i>Efectuarea recalculului plăților de locațiune în conformitate cu suprafețele transmise locatarilor prin</i>	majoră	acceptată

	<i>decizia CMC și contractele de locațiune. Întocmirea și asigurarea semnării de către părțile contractante a acordurilor adiționale de modificare a prețului de locațiune în funcție de modificările aplicate tarifului de bază</i>		
14	pentru DGTPCC (pe termen scurt): <i>Instituirea unui sistem de monitorizare a executării contractelor de locațiune prin care să fie asigurată neadmiterea acumulării restanțelor la plata de chirie și întreprinderea promptă a acțiunilor în vederea rezilierii contractelor de locațiune și eliberarea spațiilor de către locatarii rău-platnici</i>	majoră	acceptată
15	pentru DGTPCC: <i>Fortificarea sistemului de control intern managerial al DGTPCC prin:</i> - <i>actualizarea Organigramei și Regulamentului de organizare și funcționare a Direcției</i> - <i>revizuirea Registrului riscurilor în vederea stabilirii adecvate a măsurilor de control până la diminuarea valorii acestora sub pragul de toleranță acceptat de management;</i> - <i>revizuirea și actualizarea descrierii narative a procesului de gestionare a PSP;</i> - <i>instituirea unui sistem eficient de comunicare/informare între angajați și managementul de vârf, care asigură circulația rapidă, completă și în termen a informației pentru gestionarea și controlul proceselor de bază ale DGTPCC;</i> - <i>trasarea obiectivelor de activitate în așa fel, încât acestea să fie: specifice, măsurabile, abordabile (realiste), relevante, încadrate în timp(SMART), iar indicatorii de performanță să permită evaluarea eficienței și rezultatelor activității prestate</i>	majoră	acceptată
16	pentru Î.M. Regia Exdrupo: <i>Inițierea procedurii de modificare a Statutului întreprinderii în vederea instituirii Consiliului de administrație și actualizarea prevederilor acestuia în conformitate cu cadrul normativ în vigoare. Înaintarea acestuia spre aprobare fondatorului</i>	majoră	acceptată
17	pentru Î.M. Regia Exdrupo: <i>Implementarea în cadrul activității întreprinderii a sistemului de control intern managerial în conformitate cu prevederile Standardelor naționale de control intern</i>	majoră	acceptată

Lista persoanelor intervievate

Nr d/o	Numele, prenumele	Funcția deținută
1.		Șef al direcției economico-financiare, contabil șef
2.		Specialist principal în cadrul Direcției economico-financiare
3.		Specialist principal/jurist în cadrul Secției resurse umane
4.		Contabil șef în cadrul Î.M. Regia ”Exdrupo”
5.		Specialist principal în cadrul Direcției economico-financiare
6.		Șef al Direcției lucrări edilitare

Metodologia și abordarea auditului

Criteriile de audit, utilizate pentru prezentul audit (Anexa C), au fost identificate prin exercitarea raționamentului profesional și au fost stabilite utilizând cu prioritate următoarele surse:

- Legislația specifică domeniului auditat și a domeniilor conexe acestuia;
- Regulamente, norme interne cu privire la modul de organizare și funcționare;
- Rapoarte de activitate, situații financiare;
- Alte referințe obținute prin proceduri analitice comparative.

Pentru obținerea probelor de audit auditorii interni au aplicat la etapa de execuție a auditului proceduri de fond, selectate în baza raționamentului profesional. Probele de audit pe baza cărora s-au prezentat constatările, s-au formulat concluziile și recomandările sunt de tipul:

- **Probe verbale** - obținute din răspunsuri la interviurile structurate și nestructurate;
- **Probe documentare** (în formă scrisă sau electronică), prezentate sub forma unor informații, contracte, rapoarte, situații financiare, care s-au utilizat pentru efectuarea unei evaluări cu privire la existența și corectitudinea întocmirii, precum și regularitatea operațiunilor reflectate în aceste documente. Analiza probelor documentare a constituit baza informațiilor necesare formulării unor constatări, concluzii și recomandări;
- **Probe analitice** - obținute prin proceduri de analiză comparativă;
- **Probe fizice** - obținute prin observări directe, participative, pentru determinarea existenței și funcționalității controalelor interne.

Metodele de selectare a elementelor pentru testare au fost cele bazate pe eșantionarea nestatistică, urmărind ca toate elementele din populație să dețină șanse egale de a fi selectate, evitând neobiectivitatea conștientă și previzibilitatea.

Clasificarea constatărilor și recomandărilor s-a efectuat, reieșind din următoarele considerente:

**Prioritate
înaltă:**

Riscurile sunt semnificative pentru proces, astfel încât acestea necesită atenția imediată din partea conducerii pentru o reacție promptă și asigurarea că nu vor reapărea în viitor.

**Prioritate
medie:**

Riscurile nu necesită neapărat o atenție imediată, dar trebuie gestionate în timp util. În plus, se referă la situații care (în prezent) nu au caracter material și de reputație, dar pot deveni materiale/ de reputație în momentul în care aceste activități rămân în afara controlului și se dezvoltă.

**Prioritate
mică:**

Atunci când există o deficiență, dar există un control compensatoriu care, deși nu este perfect, furnizează un grad de asigurare, că nu vor avea loc pierderi materiale și de reputație.

Lista acronimelor și abrevierilor

<i>Termenul</i>	<i>Detalii</i>
AAPM	Autoritatea administrației publice municipale
APM	Administrația publică municipală
AAPL	Autoritatea administrației publice locale
CMC	Consiliul municipal Chișinău
DAI	Direcția audit intern
DAJ	Direcția asistență juridică
DGTPCC	Direcția generală transport public și căi de comunicație
FP	Fișa postului
Î.I.	Întreprindere individuală
Î.M.	Întreprindere municipală
MF	Ministerul Finanțelor
PSP	Pasaje subterane pietonale
ROF	Regulament de organizare și funcționare
SNCI	Standardele naționale de control intern
SA	Societate pe acțiuni
SRL	Societate cu răspundere limitată